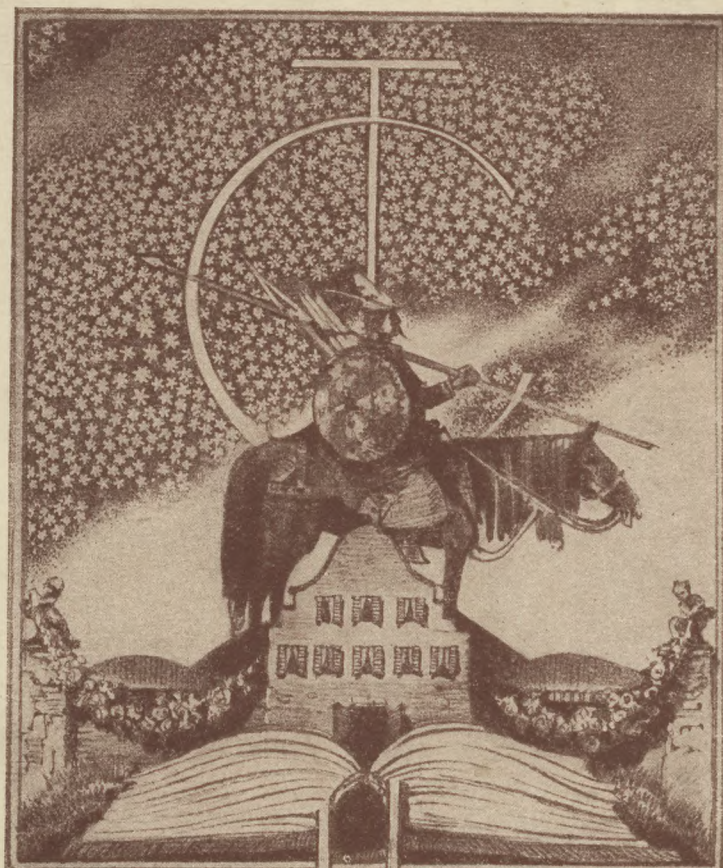
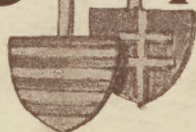


408.133

Handwritten signature



1876 1937

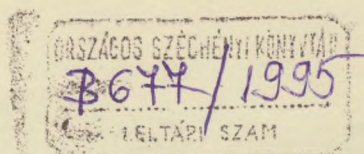


J A S C H I K
1 9 3 7

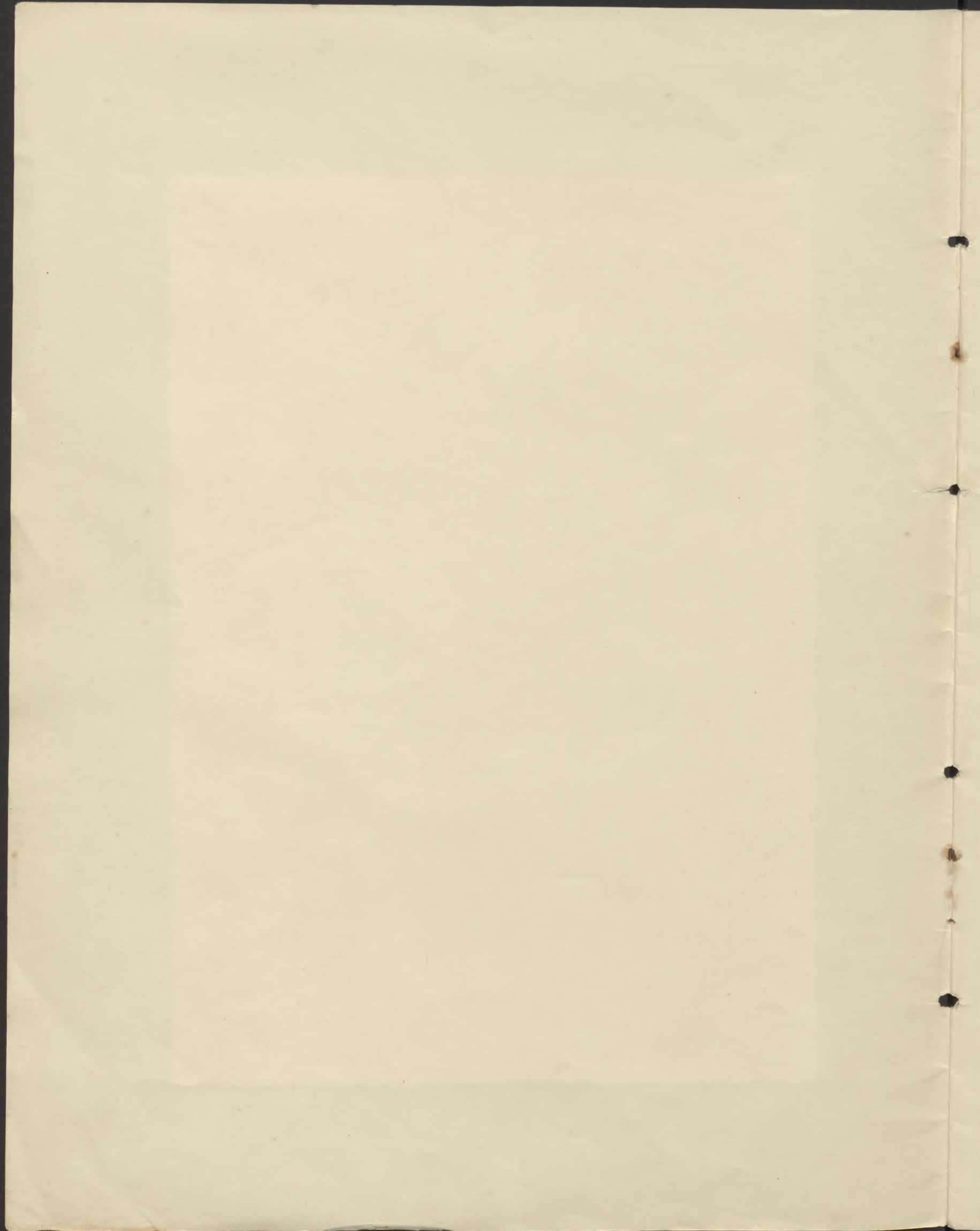


TORMAY CECILE

408.133







TORMAY CECILE

ÍRTA:

KÁLLAY MIKLÓS

A „NEMZETI ÚJSÁG“ SZERKESZTŐJE

A MAGYAR ÉLETBŐL kilobbant egy láng. De ki nem alvó fény maradt helyén. Meghalt egy varázslatos egyéniségű asszony, de irodalmunknak új halhatatlanja született. Klasszikus, aki az írásművészet legtökéletesebb hangszerén muzsikálta a szíve romantikus izzásából tépett szavakat. Csillagsugár, amely a föld minden tájáról egyformán látszik s világát megérti magyar és idegen, paraszt viskók egyszerű népe és nagyúri paloták pallérozott kultúrlelke. Természeti csoda, amely az élet termőnedvektől duzzadó fáján az álmok titokzatos tűzvirágait gyujtotta ki. Tormay Cecile eltávozott közülünk, de itt hagyta művét, egy igazán nagy író, nagy művész és nagy lélek nem hervadó alkotását.

★

Nagy író volt, amilyen csak igaz ember lehet és olyan igaz ember, aminőt csak nagy író álmodhat. Az író emberré egyetemeseedett benne. Így jutott el szinte egyszerre a művészet és az élet csúcsaira és ott elválaszthatatlan benne a tiszta művész a tiszta embertől. Ki tudná megmondani, mi lenyűgözőbb benne a nagy magyar író, vagy a nagy magyar asszony?

★

Volt műve, amely társadalmi cselekedettel ért föl, de társadalmi tevékenységében is a művészi ízlés előkelő nemessége vezette. Élete kifogyhatatlan volt termékeny alkotásokban. Mint író nem tartozott a kiapadhatatlan bőséggel termelők közé, de minden, amit alkotott a tökéletesség sugárzó jegyét viselte. A remekmű becsvágya fűtötte minden sorát. Minden tárgyhoz a költői megrendültség áhítatával nyúlt. Költő volt minden elgondolásában és az maradt minden mondatában. A világirodalom legköltőibb lelkű asszonyai: Zelma Lagerlöf, Richarda Huch és Sigrid Undset mellett a helye.

★

Művészete a hibátlan formákat, a tökéletes szépségeket kereste. Ezért emelkedett fel szívesen az álmok világába. A valóságot az eszményiség csillogó fátylával vonta be. A megszépítő messzeségek aranypárájával burkolta el a fájdalmak véres bíborát. Egyszer azonban eljött hozzá és szíven ütötte az élet minden kínjával, vértvirágzó sebével, könnyet harmatozó kétségével és senki egy népre szakadt balsors keservét, kínját, gyötrelmes kálváriáját, döbbenetes halálvergődését nem tudta olyan megrázó erővel megszólaltatni, mint Ő. Fehér álmok

után véres látomások krónikása. És a lesujtottak fölemeléséért meghozta a legnagyobb áldozatot, hosszú évekre lemondott lelke legnagyobb gyönyörűségéről, életének arany napsugaráról, az írói alkotásról.

★

De később, ha sok elfoglaltsága között pillanatnyi ideje akadt, a pihenéstől ellopott percek fukar kis intervallumaiban újra felragadta az eldobott tollat. Úgy mondják, az utolsó tragikus éjtszaka két végzetes rohama közt még dolgozott. Utolsó nagy álmát, életmunkájának befejező remekművét csiszolgatta, hogy igazán méltó legyen egy hatalmas alkotás bekoronázására.

★

Valóban hatalmas alkotást hagyott ránk. Ha terjedelemre nem is, belső értékre és gazdagságra föltétlenül. Műve olyan sokoldalú, mint Ő maga. Törékeny, üvegházi palántának indult s dús lombkoronává sarjadt, amelyen az élet harsogó szelei zúgtak keresztül. Antik templomok márványcsodáitól eljutott a magyar hétköznapiok düledező faláig. Amforáinak drága balzsamokat csorgató ötvös-remeke nem nemesebbmívű, mint az egyszerű, mázas korsó, amellyel a magyar fájdalmak kiapadhatatlan kútjából merített. Régi házainak levendulaillatos almáriumai közt, ódon egyházak komor boltívei alatt annak a nagy multnak áhítatos tisztelete borong, amelyből az ezer féltő gondjával körülsáncolt jelen fakadt. Csakugyan egész kis világszínpad Tormay Cecile műve, amelyen együtt van mult és jelen, álom és valóság, hit és illúzió és mindezek között a tulajdon tragédiáját komédiázó színész: az ember.

★

Őt magát Európa adta nekünk és mi visszaadtuk Európának. Nagy utat tett meg hozzánk a firenzei szalonoktól, ahol D'Annunzio hódolt tehetségének, a nádudvari kúriáig, amelynek ámbitusán kérgeskező, öreg parasztok várakoztak rá. A nyugati hír magasan hordozta már nevét, amikor eljött meghódítani a szívének százszor drágább Tiszapartot. Az Óceántól ért el az érig, hogy aztán a genfi napok dicsőségében a kis Magyarország ajándékozza meg tündöklő szellemével az európai civilizáció kiválasztottainak genfi kerekasztalát.

★

Meghalt, de óráinak érverése érintetlen maradt a szíveken. Emlékének ott kell állnia minden magyar család szentélyében. És van-e igazabb, szebb, beszédesebb emléke műveinél, amelyekbe beleírta minden álmát és szeretetét, minden örömét és bánatát, minden mosolyát és könnyét, minden hazáját és nemzetét féltő aggodalmát, de minden hitét és bizodalmát s másokba is hitet öntő erejét. Lángoló képzelete, minden magyar és ember testvéréért forrón dobogó szíve, mindenre a szépség fennkölt varázsát árasztó művészete, egész nagyszerű emberi lénye, Ő maga él halálon túl is ebben a műben.

TORMAY CECILE élete és munkássága

1876–1937

Tormay Cecile a legnagyobb magyar nőíró előkelő családból született 1876-ban Budapesten. Apja Tormay Béla földművelésügyi államtitkár volt, anyja munkácsi és barkasszói Barkassy Hermin. Írói hajlama már egészen korán megnyilatkozott. Még mint gyermek lapot szerkesztett játszópajtásai számára.

Iskolai tanulmányait otthon végezte kitűnő eredménnyel. Kiváló értelmi képességeire vall, hogy gyakran egy év alatt két osztály tananyagát is megtanulta és kivételes engedéllyel már tizennégy éves korában megszerezte a tanítónői oklevelet. Egészen fiatal volt, amikor I. Ferenc József király a nemes alapítványi hölgyek címével és szalagjával tüntette ki.

Céltudatosan és bámulatos szorgalommal készült az írói pályára. A nyilvánosságtól elvonulva nyelveket tanult. Beszért németül, franciául, angolul, olaszul. Íráspróbákkal fejlesztette stílusát. Elmerült a magyar és külföldi irodalom tanulmányozásába. Különösen kedvelte az orosz és skandináv írókat.

Tizennyolc éves volt, amikor első novellás kötete, az „Apródszerellem“ megjelent. Ezt követte az „Apró bűnök“. Itáliai benyomásairól számolt be az Uránia Színházban tartott két felolvasása, A virágok városa és a Szirének hazája, amely később könyvalakban is megjelent.

Első nagysikerű regénye, „Emberek a kövek közt“, ez a szimbolikus szépségekben gazdag történet a Karszt kővilágából 1911-ben jelent meg. Hét kiadást ért el. Egyik legelőkelőbb francia folyóirat, a Revue de Paris folytatásokban közölte s azután Marcelle Tynaire fordításában megjelent az ismert Plon vállalat kiadásában. Később német, angol, olasz, lengyel és finn nyelvekre is lefordították. Közvetlenül a világháború kitörése előtt 1914-ben jelent meg Tormay Cecile legnépszerűbb regénye, „A régi ház“, amelyben családi emlékei alapján három nemzedék történetén át a régi Pest megmagyarosodását írta meg. Ez a regény 31.000 példányban jelent meg s a Magyar Tudományos Akadémia a legkiválóbb történeti regény jutalmával, a Péczely-díjjal tüntette ki. A regény külföldön is nagy sikert ért el. Minden művelt nemzet nyelvére lefordították. Még a háború alatt jelent meg „Viaszfigurák“ című novellás kötete. Két elbeszélés is szerepel ebben a Fuvolás lány és Miasszonyunk Árkádiában, amelyet 1908-ban maga D'Annunzio fordított le olasz nyelvre.

Különben a háború alatt alig írt valamit Tormay Cecile. Vöröskeresztes szolgálatot teljesített és helyén maradt akkor is, amikor Károlyi Mihály 1918-ban bomlásnak indította a magyar hadsereget. Tormay Cecile látta, hová vezet Károlyi Mihály züllesztő kormányzása. Ellenforradalmi szervezkedésbe kezdett. Megalapította az asszonyok nemzeti szövetségét. Károlyi el akarta fogatni, közben azonban uralomra jutott a kommunizmus, amely mint a keresztény nemzeti gondolat harcosát, halálra ítélte. Üldözötten, idegen név alatt bolyongott a népbiztosok uralma alatt vérző országban. Ekkor írta meg a „Bujdosó könyv“-et, a Károlyi-uralom és a kommunista világ megrázó naplóját, amely gyors egymásutánban öt kiadást ért meg és szintén számos idegen nyelven került forgalomba. A forradalom bukása után új életre hívta a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét, amely jelenleg is sok száz szervezettel működik az egész országban. Ennek a szövetségnek a nevében köszöntötte a nemzeti hadsereg élén a fővárosba bevonuló Horthy Miklós kormányzót, aki 1926-ban, amikor őt a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége örökös elnökévé választotta, teljes elismerése jeléül a nagy Signum Laudis-szal tüntette ki.

Megalapította gróf Klebelsberg Kuno akkori kultuszminiszter támogatásával a Napkelet című folyóiratot, amelyben a nemzeti érzésű új magyar irodalomnak és kritikának kívánt magas színvonalú szócsövet adni. Ez a folyóirat tizenöt év óta teljesíti híven nagy alapítójától kapott küldetését.

Az utolsó tizenöt év alatt Tormay Cecile idejét nagyobb részt a szervezés, a szerkesztés munkája foglalta le, úgyhogy irodalmi működése megakadt. Közben mégis megjelent két fordítása; a Magyar Legendárium és Assisi Szent Ferenc virágos kertje, mind a kettő remeke a fordítási hűségnek és a stílusművészetnek. Majd belekezdett hatalmas történelmi trilógiájának, az „Ősi küldött“-nek megírásába. E műve nagyrészt családja birtokán, Nádudvaron írta. A tatárjárás idejében játszódó monumentális regényből két kötet meg is jelent. A harmadik mint posztumusz mű most halála után kerül nyilvánosságra. Két évvel ezelőtt a Népszövetség Szellemi Együttműködésének bizottsága az elhunyt Curiené helyére őt választotta tagjává. Két nyáron is kiutazott Genfbe, ahol egyénisége varázsával és ragyogó szellemével igaz barátokat szerzett nekünk és sokat használt a magyar ügynek. De már ekkor súlyos beteg volt. Második genfi útja előtt heves szívroham támadta meg. Utolsó éveit már visszavonultan töltötte mátraházai villájában. De még innen is tovább vezette szervezeteit és irányította folyóiratát. Közben lankadatlanul dolgozott regényén. Az utolsó végzetes szívroham is a tollat csavarta ki kezéből,

A magyar asszony

Magyarország egyik elhunyt Nagyasszonyát gyászolja, akiről a miniszterelnök részvéttávirata megállapította, hogy „fajának izzó szeretetével, a magyar női társadalom megszervezésével példát mutatott arra, hogyan kell kunyhókban és palotákban egyaránt a családon keresztül elsősorban a magyar asszonyok lelkiületét, a nemzeti és keresztény gondolat államépítő és államfenntartó szolgálatába állítani és az otthon meleg tűzhelye mellett a társadalmat szerves egységbe összeforrasztani”.

Amikor kegyeletos érzéssel telítve állunk a magyar Nagyasszony ravatala előtt, az elmúlás felett érzett fájdalom felhőt át-törő és átvilágítja az a felemelő tudat, hogy mi, magyarok, a történelem tanúsága szerint mindig gazdagok voltunk Nagyasszonyokban. Asszonyokban, akik a női léleknek sokszor bámulatos erejével acélozták meg a férfiak karját és kardját, sőt, ha kellett, maguk is hőiesen vállalták a férfiküzdelem szerepét. Hangsúlyozzuk, hogy szerepét, mert súlyos igazságot mondott Jókai az istenhegyi székely leányról szóló gyönyörű meséjében, mikor azt állapította meg, hogy „csak szerep a férfiküzdelem a nőnek, nem élethivatás”. Valóban a magyar asszonyok keze mindig sokkal szívesebben nyúlt Veronika kendője, mint Judit kardja után. És ha voltak is Dobó Katicáink és Rozgonyi Cicelléink, az örök magyar asszony ideálja mégis inkább Szilágyi Erzsébet, aki rabfiának szóló levelét szerelmes könnyével tele-sírta, Zrínyi Ilona, vagy a Nyulak szigetének szent királylánya és — hogy egy közelebbi példát említsünk — a világjáró bánatos királyné, aki idegen létére szívbe fogadta a magyar népet és akinek szenvedő és szerető szívét orgyilkos döfte át a svájci tóparton.

Büszkék lehetünk arra, hogy történelmünk Pompadourokat alig ismer, de annál több olyan Nagyasszonynak emlékét őrizhetjük

nem múló kegyelettel, akik a maguk természeti törvényekkel elhatárolt munkaterületén segítettek a férfiaknak országot építeni, védeni, megtartani, felvirágoztatni és fel-támasztani. És hogy van magyar lovagias-ság, amelyet az egész művelt világ ismer és elismer, azért az érdem oroszlánrésze a magyar anyákat illeti, mert a magyar, amikor lovagias, elsősorban a saját édesanyjának áldott emlékezetét tiszteli meg. Wesselényi Miklós, az árvizi hajós mondotta, hogy minden becsületes jó magyar ember édesanyja rangkülönbség nélkül Nagyasszony volt. Valóban épúgy Nagyasszony volt „a jó öreg kocsmáros” felesége, akit halhatatlan fia megénekelt, mint a nagy Rákóczi Ferencé, vagy Hollós Mátyásé és Nagyasszony volt a mi édesanyánk, aki magyarul énekelte bölesőnk mellett az altatódalt, magyarul tanított meg imádkozni és magyar meséket regélt nekünk az aranyszarvasról, Lebédiáról, honfoglaló ősről.

De jött az új kor. A magyar asszonyt el-szólította a családi tűzhely mellől a kenyérszerűség épúgy, mint a jól felfogott hivatásérzet. Meg kellett osztania a nőnek a férfival a kenyérgondokat és vállalnia kellett a kenyérkereső szerepét is. Férfiküzdelmet. Nemcsak marokverést az arató férfi után, amit földművelő népünk asszonyai és leányai hivatásszerű munkának ismernek, hanem a közéleti tevékenység egy részét is. Az új kor Nagyasszonya már ott áll a nemzeti munkafront egyik számára kicövekelte szakaszán. Zászlót ad a férfi kezébe, amelyet asszonyok keze áldott meg és azt kéri, hogy ezt a zászlót szentelje fel dicsőségben a férfikéz.

Jókai szavaira kell gondolnunk és kérdeznünk, vajjon csak szerep-e ez, vagy már élethivatás? Vajjon a megváltozott viszonyok és a korszellem valóban elszólították-e véglegesen a magyar nőt a tűzhely mellől, vagy csak vendégszereplésre hívták új

munkaterületre? Legjobb tudásunk és érzésünk szerint a válasz erre a kérdésre csak az lehet, hogy nem vendégszereplésről van szó. Nemcsak a férfiak, hanem a magyar asszonyok munkaterülete is kiszélesedett. A közélet terén olyan problémák megoldása vált mulhatatlanul szükségessé, amelyek a férfi erején, akaratán, keménységén és tudásán kívül a nő lelkében élő gyengédséget, tapintatot és szeretetet is megkövetelik. Szociális problémák nyomultak előtérbe. Cselekedni kell a zöld kereszt jegyében családért, gyermekért. A magyar jövő virágoskertjének gyenge és apró palántáit kell gondozni, izmosítani, hatalmasakká növelni. Csüggedőkbe kell lelket önteni, tévelygőket egyenes útra téríteni, dolgozók homlokáról kell verítéket letörölni, tétovázókat munkára serkenteni. És táplálni kell a közéleti etika örök tűzét.

Mindez új munkaalkalmat, új munkaterületet jelent a magyar asszonyoknak. Ezért született meg a dolgozó nő fogalmán kívül annak a nőnek fogalma, aki munkatársa a férfinak. Ezt az új magyar Nagyasszonyt jellemezte a miniszterelnök részvéttávirata. Azt, aki a családon keresztül elsősorban a magyar asszonyok lelkiületét a nemzeti és keresztény gondolat államépítő és államfenntartó szolgálatába állítja. És ehhez a munkatársi szolgálathoz valóban nem kell sem különösebb politikai iskolázottság, sem diplomata-készültség. A magyar asszony lelke nagyon finom, nagyon érzékeny műszer, hamarabb, kifejezőbben reagál minden külső hatásra, mint a férfi. Az a munkatársi szolgálat, amelyről beszéltünk, tulajdonképpen nem más, mint kiegészítése, kiművelése a közéleti férfiak éréneinek. Ezt a szolgálatot teljesíti a családanya a tűzhely mellett épúgy, mint a kenyérkereső nő a maga hivatása körében, vagy az a zászlóhordozó asszony, akit egyéni képességei és készsége a közéleti munka porondjára szólított. És mert a munka ma ezen a porondon elsősorban szociális, népvédő, népgondozó, család- és gyermekvédő, a magyar asszony nőiességének megtagadása nélkül részt kérhet belőle, abban a tudatban, hogy hozzá minden tekintetben méltó tevékenységre vállalkozik, amikor egy népies szociális program megvalósulását mozditja elő.

Tormay Cecile

Pénteken hajnalban örökre elpihent szíve a legkiválóbb magyar írónőnek, Tormay Cecilenek. Írói remeteségében, elvonultságában, a Mátra hegyei között, azoknak éles és tiszta levegőjében, ahonnan csak olyankor jött le, ha a szívéhez annyira közel álló Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségében beszédet mondott, vagy a tőle szerkesztett folyóirat ügyeiben intézkednie kellett, érte utól a halál. Az utolsó éveknek ebben a magános életformájában volt valami szimbolikus, Tormay Cecile egész egyéniségét, írásművészetét és életét jellemző. Magános, álmódzásra és alkotásra, a tiszta Szép esodálatára és alakítására született lélek volt, akit csak nagy történelmi események sodra, nemzetének mélyen átértett sorsa, az a kínzó tudat, hogy a Szép embersziveken játszik, tehát emberek, magyar, keresztény emberek lelki és testi megmentése szükséges fölmutatásához és hordozásához, vitt, kényszerített bele a közélet zajába.

A század elején finom, artisztikus novellás kötetek próbálgatásai után az „Emberek a kövek között” zárt, fegyverezett kompozíciójú regényével jelent meg Tormay Cecile a magyar irodalomban. A Karsztok szürke, kopár kövei között kiviruló idillt, két magános emberszív egymás felé hajlását rajzolta meg benne, az egyéni pszichológián túl a magyar és olasz faj rendkívül jellegzetes érzékeltetésével. France Anatole dicsérte meg a regény francia fordításának finom pszichológiáját, mert alig olvasott — úgy mond — munkát, amelyben az író ilyen egyszerű eszközökkel az emberi lélek ilyen mélységeibe hatolt volna. Ezután következett már a világháború első évében a „Régi ház”, amely íróját a legnagyobb nőíró, Kaffka Margit mellé emelte. Tormay Cecilenek ebben a legegységibb és szerzőjére legjellemzőbb írásában a mesteri módon megrajzolt képek váltják föl egymást, alig észrevehető átmenettel suhanva tovább és pergetve le a rendkívül egyszerű eseményt. Itt már írói művészetének teljességével mutatkozik meg, különösen gazdag, árnyalt stílusával, amely a magyar stílusromantikának egyik legszebb és legdúsabb vívmánya. Ulwing Anna és Illey Tamás szerelmében a német eredetű polgárság és a magyar középneveltség lelki találkozását ábrázolja, kissé stilizált és gyengéd, a lélek legbensőbb és legrejtettebb mélyeiben lefolyó történéseivel asszonyi pszichológiára áruklódó módon. Írói eszközeiben Tormay Cecile kétségtelenül sokat tanult a lübecki patricius ház atmoszféráját a Buddenbrookban utolérhetetlen módon érzékítő Mann Thomastól, de könyvének alapelményét senkitől sem tanulhatta a régi Ulwingok leánya, azoké, akiket sejtelmes, titokzatos hivatással hívott valamikor erre a földre a nagy közös sorsfolyó, a Duna. Ennek partjain váltak azután már ők maguk is, unokáik is derék, hasznos, igaz magyarokká. Tormay Cecile megragadó módon ábrázolta ebben a sorsban az önhibáján kívül elhanyaglott magyar középneveltség sorsát, kínzó földszeretetét, amint egy képben, egy tőzsdei nap sötét rajzában utolérhetetlenül tudta a riasztó „új honfoglalók” arelét is megvillantani. A nagy magyar mesekirály, Jókai Mór Ankerschmidtje, az „új

földesúr” asszimilációja, derűs és könnyed ahhoz a belső, sokszor kínzó és gyötrelmes átalakuláshoz képest, amellyel Tormay Cecile hősei szerzik meg maguknak a magyarság véres és szent polgárjogát. Minden olvasója lelkében kitörölhetetlenül él Ulwing Anna búcsúja a régi háztól, mely elomló köveiben, pusztulásában nő igazán Tormay Cecile mondanivalójának szimbólumává...

A „Viaszfigurák” novellaremekei között van az „Aeterna Hungaria” című darab, amelyben írója a törzsökös magyarság végzetes belső megosztottságának tragikus élményét vetítette ki. A világháború s a forradalom előtt Tormay Cecile ezt a belső élményét inkább idegeiben érezte, semmint, nem foglalkozván politikával, pontosan tudta. A szegyenbe és gyalázatba fulladt gettőlázadásnak kellett eljőnie, hogy a minden politikától ment művész megírja „Bujdosó könyv”-ét, amelynek tépett és rejtett lapjain a szent romokra állva jajongott, vádolt és viaskodott nemzetének sorsával. Azokban a nehéz napokban Tormay Cecile egyike volt azoknak, akiknek lelkében a keresztény magyarság, a szentistváni birodalom megszagott földjének lelke élesen és szívighatóan tiltakozott a hitvány és idegen áfium ellen. A sír szélére rántott faj egyik eleven tiltakozása lett ő, aki fenn hirdette, hogy „lesz még szíret a püposak országában”, lesz még egyszer ünnep a világban. Egy pillanatig sem hitte, nem is hihette, hogy ez a végzetes tömegpszichózis egy pillanatra is igazán magának mondhatta volna az igazi magyarságot. A haza elvesztésének napjaiban a „Bujdosó könyv” lapjai is őrizték a megmaradt becsületet.

Minden napi politikától menten, mindinkább szociális irányban fejlődve szervezi meg Tormay a keresztény magyar középosztály asszonyait és egy-egy elnöki megnyitóbeszéde eseményt jelent a magyar köz-

életben. Ugyanekkor a legélesebb tekintetű és igazán csak a lényegre néző irodalmi lelkiismeretvizsgálatot hirdető irodalomtörténetünkkel, Horváth Jánossal együtt megindítja a „Napkelet”-et, melyben a keresztény magyar irodalomnak akart konzervatív talajon haladózselemű folyóiratot létesíteni. Nem Tormay Cecilen múlt, hogy ez nem sikerült teljes mértékben, de nem kis részben az ő érdeme, hogy egész irodalompolitikánk mégis alkalmazkodni kényszerült a Napkelet-et elindító dialógus írójának elveihez. Ide, ebbe a folyóiratba írja azután, sajnos, egyre gyérülőbb számmal, tanulmányt és novellát, amelyekben — mily jellemző már ez a cím is: „Megállt az óra” — újra, mint a múlt szerelmese és minden, számára hozzáférhető élményének újrakeltője áll előttünk. Tormay Cecile, a művész, mindig is keresett valami szűró közeget, amelyen a durva valóságot lehalakította, átszűrte, megszépítette. Az álom, az emlék, legtöbbször pedig a múlt közege. Vagy az időtlen időt. Azét a világot, ahol megállt az idő és él a múlt, a mulandóság állandóságra eserelődött. Ez a hangulat út szíven bennünket Buda öreg köveinek feledhetetlen leírásában, vagy a „Fioretti” fordításának előszavában. Akár a magyar Marathont hegyén, akár Assisiben, Umbria hegyei között, ahonnan az emberiséget egy új tavaszhoz vezetve viharzott elő a Poverello tanítása, Krisztus Szegénykéjéé, aki életének költészetére nézve leginkább hasonlít az isteni Mesterhez és akit Tormay Cecile annyira szeretett. Ez az alaphangulat, ez a lelki beállítottság vezette őt a magyar legendák világán át a régen eltemetett, az időtől, zivataros századoktól, török-tatárdúlás éjjelétől befedezett Árpád-korhoz, amelynek regénytrilógiáját, az „Ösi küldött”-et már nem fejezhette be.

Tormay Cecile a Ráskai Leák. Dukay-Takách Juditok és Kaffka Margitok méltó örököse, sokat szenvedett és nagyon szerette a Szépet és hazáját. Emberi és írói area ezért marad feledhetetlen írásai minden olvasójának és azokon túl kegyetes tisztelettel övezett emléke az egész nemzeti társadalomnak.

N E M Z E T I U J S Á G 1937 ÁPRILIS 3

Meghalt egy nagy magyar asszony

A megmaradt ország legmagasabb hegyén, amelynek kék csúcsa messzire látszik a lábánál elterülő szőke rónaságba, magános asszony szív bíboros lángja lobogott mint virrasztó, mint jeltadó, mint reményt sugárzó tűz a megtagadott magyarság négy égtája felé. Ez a láng most végsőt lobbant és örökre kihúnyt. Tormay Cecile átadta nemes lelkét Teremtőjének.

Emberek a mátrai hegyek közt mély megilletődéssel hajtották meg fejüket. És mire a táviró és a telefon végigroptította az országon a döbbenetes hírt és az újságok lapjain felfeketült a gyász, nem volt ebben az országban magyar család, amelyet percekre meg ne ült volna a megilletődés fája, szorongató esődjé. Egyszerű nádudvari parasztok szémét ékesítette a fájdalom könnyének drága gyémántja. Főúri paloták előkelő félhomályában indultak a szemek felé a patyolatzebkendők. És végig a magyar középosztály minden gazdagabb, szegényebb lakásában ott sötétlett

ennek a váratlan halálhírnék mélyen megrendítő gyásza.

Az egész magyar nemzet, osztály- és rangkülönbség nélkül könnyet ejtett ezért a halottért. És ez az egyetemes közérzés, a részvétnek ez egyetlen, hatalmas szívdobbanásként felsajgó közössége avatja Tormay Cecile a nemzet halottjává.

Lehet-e nála bárki is inkább az ezen a földön, amelynek rögeit bujdosása közben annyi könnyével öntözte. Érezheti nem a magának a nemzet, ha lelkében a halának csak szikrája is lakik, azt, aki míg napjai világában és erejében tartott, csak a nemzetnek élt. És élt nemesen ünnepi pillanatok magasztos hevíletében, hanem a hétköznapi napok szakadatlan munkájában, sokszor az éjszakák ellopott virrasztásaival is megtoldva a nappal rövidségét. Nemzetének élt a munka olyan elképzelhetetlen bensőségével és intenzitásával, aminővel rajta kívül nem tudott volna senki. És ez az élet olyan sokoldalú és a nemzet minden rétegéhez

szóló alkotásokban volt termékeny, amely Tormay Cecile nevét történelmi súllyal edzi bele legtragikusabb korunk mártír arculatába.

Tormay Cecile nemcsak maradandó becsű művekkel ajándékozta meg nemzetét, hanem a láthatatlan, homályban maradó munka ezer meg ezer apró segítségével erősítette szívet nélkül.

Bujdosó könyve nemcsak lírai szépségekben gazdag és drámai erejű képe egy kálváriás kornak, hanem a legellenállhatatlannabb társadalmi akció is. És a könyvet nyomon követte a cselekedet is. Egy vérző ország, a tulajdon könnyeinek edző harmata érlelte tettekké Tormay Cecile szunnyadó energiáit. Az elesettségnek, a tétova tanácstalanságnak ebben a fejvesztett korában kevesen akadtak, akiknek annyira helyén lett volna a szívük. Nem igen volt, aki annyira tudta volna, mit kell cselekedni. Ebben a széthullottságban összefogta a kallódó magyar szellemi erőket és kultúrvágyakat. Zászlót bontott az élni akaró és teremtmény szándékú új magyar szellemiség számára immár tizenöt éve fennálló folyóiratában, a Napkeletben. De összefogó kapcsot, valóságos fellegvárat teremtett a magyar társadalom számára is. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségében főleg a középosztály asszonyait tömörítette, hogy rajtuk, a hitveseken és anyákon keresztül, magában a családban erősítse meg és tegye acélossá a magyarság ellenállását.

És ez a szövetség forrón a szívéhez nőtt. Akadályt, lehetetlenséget nem ismerve dolgozott, küzdött érte. S ezt a munkáját súlyos betegsége legválságosabb napjaiban sem hagyta abba. Futárok mentek hozzá és jöttek tőle. Levelek százait írta szakadatlan. Nem volt olyan kérdés, amelyet el ne intézett volna. Senki nem fordulhatott hozzá hiába segítségért. Könnyeket törölt le. Kialvó reményeket szított új lángra, csüggedő karokat serkentett tetterre, lelkek önbizalmát adta vissza. Nemcsak maga volt a legnagyobb magyar asszony, hanem termékeny alkotásokra törő magyarságot sugárzott át mindazokba, akik közelbe kerültek, akikhez ihletet adó lelkének csodálatos árama elért.

És munkássága nem állt meg az ország határánál. Végigívelt egész Európán. Hattott mint író, mint kivételes szellem és mint eszelekvő nő egyaránt. Könyveit minden művelt európai nemzet nyelvére lefordították, Európa értelmiségének elitje jól ismerte és nagyra becsülte az Emberek a kövek közt, a Régi ház és a Bujdosó könyv szerzőjét. Ez az európai közbecsülés emelte őt a Népszövetség Szellemi Együttműködésének tanácsában Madame Curie helyére. Ettől kezdve a magyar kultúra követe volt a nemzetek gyűlekezetében. A rábeszélő szó, a meggyőző érvek minden erejével harcolt a magyar kultúra életérdekeiért, különösen a magyar szó és a magyar szellemi értékek jogaiért az idegen igában vergődő kisebbségek számára.

Szakadatlan és az izgalmakig túlfutott munkában élt, pedig beteg szívének a legnagyobb nyugalomra lett volna szüksége. Végül is a szíve ölte meg, ez a nagy szív, amelynél jobb, igazabb, nemesebb, áldozatosabb nem dobogott magyar asszonykebelben. Ez a szív, amely mindenkihez kegyes, ajándékos kedvű volt, csak vele magával szemben nem ismert irgalmat. Tormay Cecile meghalt. Talál-e majd nemzete méltó kifejezést hálájának az iránt, aki egész nagyszerű életét utolsó dobbanásáig az ő oltárán áldozta fel?

Tormay Cecile meghalt

Alig néhány nappal gróf Teleki Sándornak halála után újabb és váratlanságában sokkal megdöbbentőbb veszteség érte irodalmunkat: hatvanegy éves korában meghalt Tormay Cecile, aki nemcsak írónőnk táborának volt kimagasló egyénisége és vezére, hanem az egész mai magyar irodalom egyik legnagyobb értékét jelentette.

Ha írónőről van szó, az olvasóközönség és a kritika azzal szokta kifejezni iránta legmagasabb értékelését, hogy megállapítja: írói munkásságában nem venni észre a nőt. Ez a vélemény nyilván annak akar kifejezést adni, hogy az ilyen módon jellemzett írónőben megvan az a nemes mértéktartás, fegyelem és építőtehetség, amely inkább férfírók erénye. Ha volt valaha írónő, akit ebből a szempontból „férfiasnak” nevezhetünk, akkor ez kétségtelenül Tormay Cecile. Már első regényében, amely „Emberek a kövek között” címmel 1911-ben jelent meg, feltűnik ez a kivételes erő. A Karszt lakói közé viszi ez a könyv olvasóit és talán csak Knut Hamsun tudja olyan erőteljességgel és drámaisággal megleveníteni a természet mostohagyermekének életét, tragédiáit, ahogy azt ebben a könyvében Tormay Cecile tette. Életének második és egyben talán legnagyobb sikerét „A régi ház” című regényével érte el. Ezt a regényt teljes joggal nevezzük a „magyar Buddenbrooksnak”, mert mint Thomas Mann regényében egy német patricius család tündöklése és alkonyata, úgy Tormay Cecile regényében a 40-es évek egy magyar patricius családjának fénykora és lehanyatlása elevenedik meg, beleszöve meséjébe a pest-budai német és magyar polgárság egybeolvadásának problémáját is. Ez a két munkája — és a „Viaszfűgúrak” világsikert aratott.

Leghatalmasabb munkája azonban az a történelmi regény, amelynek két első kötete az elmúlt évben jelent meg „Az ősi küldött” címmel és amelynek teljes befejezésében megakadályozta a halál. „Az ősi küldött” a tatárjárás-korabeli Magyarország döbbenetes erejű képét vetíti elénk, a történelmi regény legmagasabb, legszeleesebb távlatával.

Tormay Cecile azonban nemcsak mint írónő, hanem mint a nemzeti építő munkában vezérszerepet játszó asszony is maradandó alkotásokat hozott létre. Ő alapította 1919-ben a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét, amelynek elnöke volt, az ő alapítása a „Napkelet” című folyóirat is, amelynek főszerkesztői tisztét viselte. 1935-ben a Népszövetség Nemzetközi Szellemi Együttműködési Bizottsága tagjává választotta és ebben a minőségében, genfi útjain, sok jelentős barátot szerzett a magyar nemzetnek. Évekkel ezelőtt súlyos szívbjaj támadta meg Tormay Cecile, aki ekkor elvonult a fővárosi életől, Mátraházán kis villát építtetett, hogy ott a fenyvesek tiszta és fűszeres levegőjében, a nagy szellemek és beteg szívek áldásos magányában folytassa írói munkásságát. Itt írta meg utolsó regényét, innen intézte a MANSz és a Napkelet ügyeit és még utolsó heteiben is lankadatlanul dolgozott, hogy nagy regényét tétő alá hozhassa. Pénteken hajnalban váratlan szívroham támadta meg Tormay Cecile. Húga, Tormay Zsuzsi, azonnal orvost hívott, aki mindent elköve-

tett, hogy a már alig dobogó szívet erőre, életre hozza, de hasztalanul. Néhány perc múlva beállt a halál. A gyászbeszéd híre már a kora reggeli órákban elterjedt Budapesten, ahol általános nagy részvétet keltett, mert Tormay Cecile nemcsak írói és közéleti tevékenységénél fogva, hanem mint a társaság egyik legkedveltebb tagja is megszámlálhatatlan barátot és tisztelőt szerzett. A gyász hír vétele után Mátraházára utazott a nagy író két fivére, Tormay Géza államtitkár és Tormay Béla, a Postatakarékpénztár vezérigazgatója, valamint nővére, Szegedi-Maszák Elemérné. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének elnöksége azonnal gyászülést hívott össze és elhatározta, hogy elnöknőjének holttestét Budapestre hozatja. Tormay Cecile — eddig még meg nem állapított időpontban — a kerepesi temetőben helyezik örök nyugalomra.

A kormányzó Tormay Cecile halála alkalmából Tormay Géza magyar kir. titkos tanácsoshoz az alábbi táviratot intézte:

„Feleségemmel együtt mélyen fájjaljuk Cecile nővérének elhunytát, aki csodálatos lelkesedéssel és odaadással állította kiváló képességeit és tollát a magyar ügy szolgálatába. A veszteség alkalmából, amelynek súlyát mindnyájan érezzük, legmélyebb részvétünket fejezzük ki.”

Horthy Miklós.

Darányi Kálmán miniszterelnök Tormay Cecile elhunytát alkalmából a következő táviratot intézte Tormay Géza államtitkárhoz:

„Szomorú szívvel értesültem Tormay Cecile elhunytáról és a súlyos veszteség alkalmából Nagyméltóságodnak és családjának úgy a magam, mint a vezetésem alatt álló kormányzatnak mélységesen átérzett őszinte részvétét tolmácsolom. Azok a kiváló egyéni tulajdonságok és tehetségek, amelyekkel a Gondviselés a megboldogultat megajándékozta, munkássága révén egy egész nemzet ajándékává váltak és neve fényt és ragyogást jelent időtlen-időig a magyarság számára. Fájának izzó szeretetével, a magyar női társadalom megszervezésével példát mutatott arra, hogyan kell kunyhókban és palotákban egyaránt a családon keresztül első sorban a magyar asszonyok lelkiületét a nemzeti és keresztény gondolat államépítő és államfenntartó szolgálatába állítani és az otthon meleg tűzhelye mellett a társadalmat szerves egységbe összeforrasztani. Írói munkásságával is a nemzetet átható érzéseknek adott kifejezést s a magyar irodalomnak maradandó értékű alkotásai közé fogják sorolni azokat az írásait, amelyekben a női lélek aggodásával kereste a szenvedések útját járó nemzet szebb és jobb jövőjét.

A Nagyasszony emléktét hálás kegyelettel fogja minden magyar szív hűséggel megőrizni.

Darányi Kálmán.

Részvét táviratot intézett Tormay Géza államtitkárhoz és a MANSz elnökségéhez Karafiáth Jenő főpolgármester és Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter is.

Tormay Cecile

„A tollra dölve“ halt meg, amelyre utolsó éveiben úgy támaszkodott, „mint botra a fáradt vándor“. Élete zárókövén dolgozott, s már majdnem elkészült vele. A nagy igazolás, a mindent bevilágító utolsó felgyúlás lett volna ez a mű, a háromkötetes történelmi regény-ciklus, „Az ősi küldött“; s a harmadik kötet közben most örökre elakadt. Milyen göresösen fogta a tollat! Mennyi lázzal igyekezett, hogy életét megtoldja legalább egy-két arasszal. De a toll, az embernek ez a legnemesebb fegyvere, ellene fordult. Hiába „bujdosott“ el Tormay Cecile másodszor is a városból; mint reménytelen menekülő, hiába húzódtott vissza a mátrai hegyek közé épített villába, amelyet fenyvesek rejtettek, — a szívét örlő izgalom veletartott. Az az izgalom, amely az igazi író sohasem engedi el, szorítása egyre erősebb és halálosabb lesz. Tormay Cecile még az utolsó napokban is dolgozott. S mintha csak valamelyik saját misztikus novellájának hősnője lett volna: minden teleírt lap legalább egy-egy nappal rövidítette meg életét.

Megszoktuk, hogy remekművek gyakran a legdúltabb életekből roppennek fel, mint csodálatos hangú madarak a nádi világ hi-náros, lecsapolhatatlan rejtelméből. Tormay Cecile, akinek minden írása az arányérzék tökéletes diadala, az életét is úgy formálta meg, azzal a nemes fegyvelemmel, salaktalan példákra függesztett tekintettel, mint valami kompozíciós remeklést. Minden részlet végső finomságokig van kidolgozva, egyensúlyban tartja egymást, s észrevétlenül beolvasd valami összefogó, nagy gondolatba, melyért az egész mű megszületett.

Tormay Cecile ifjúsága üvegházban telt el. Tizenöt éves korában látja meg először Olaszországot. És huszonöt évesen jár azokon a felejthetetlen tájakon, ahol minden a Művészetre tanít. Első írásait nem is írja le; a fiatal magyar lány előkelő olasz társaságok kedvence, a firenzei szalonokban úgy becézik „la petite chanoinesse“, — itt mondja el az élőszó foszló anyagában meséit. Milyenek ezek a mesék? Finom mitológiai történetek, amelyeket az élettől távol álló, ködszerű bánat szítál be. Egyszer D'Annunzio is hallja a fiatal magyar leányt mesélni — és két ilyen mesét azonnal lefordít olaszra, így jelennek meg első írásai: „A Boldogasszony Árkádiában“ és „A fuvola“.

De ahogy Magyarországból Olaszországba utazik az előkelő, gazdag, fiatal író, akit Ferenc József a nemes alapítványi hölgyek sorába emelt: a Karsztokon kell vonatával átvégződnie. Milyen félelmetes, vad fájdalom merevedett itt kőbe! Milyen alvilági szenvedélyek vonaglottak itt valaha! Az író addig utazik itt a kopár sziklavilágban, míg megérzi az élet mélységeinek rejtelmes üzenetét. Két alagút között egyszer leszál az elakadt vonatról, megpróbál belesni a kis vasúti órházak ablakain. Következő nyáron egyenesen ide vált jegyet és hónapokig él a kis falvakban, megismeri Jellát, „a Karszt lányát“, ide képzei Réz Andrást, az alföldi fiút, az életből és az álomból sző mesét; menekül valami elől és ráébred egy új életre. — Így születik meg első regénye, az „Emberek a kövek között“. „Ki ez a lappangó tehetség? — kérde a

magyar kritika. A könyv páratlan sikert arat, évekig beszélnek róla, a magyar irodalmi életben egyre távolabbi hullámkarikákat vet. Hiányzik belőle minden könnyű, női „impresszionizmus“, nem gyors noteszjegyzetek összeférelése: kemény férfirodalmunkban is példátmutató, felelősségteljes írás, súlyos emberi dokumentum.

Irodalmi és kortörténeti jelentősége: egy magyar írónak sikerült vérmes naturalizmusunkat beoltani valami finom miszticizmus ágával. Az új hajítás a nagy nyugati nyelveken épp oly siker, amilyen a magyar fogadtatás volt. 1911-et írunk. Három évvel vagyunk a háború előtt.

Ki ez az író? Tormay Cecile nem lép személyével elő. Négy évig hallgat. Az új mű, amellyel másodszor jelentkezik — „A régi ház“. Mintha a megszólaló fegyverek előtt még egyszer fel akarná mutatni valaki a magyar félmult történetét. A biedermeier Pest és három nemzedék regénye. Egy sor finom pasztell-portré, nemes aranyozású, régi keretben. Milyen titokzatosan, élő, fájdalmasan lüktet az idő ezekben az egymásbafonódó, észrevétlen futású fejezetekben, — magyar regényírók között kevésnek sikerült minden regények legfontosabb belső problémáját: az idő múlását ilyen tökéletesen, egészen egyéni írásművészettel megoldani. A realitást teljesen feloldja a homály, a jelkép, a testentűli lét továbbfolytatást ígérő bizonyossága. De ettől nem enyhül semmilyen kín, nem gyógyul meg a duzzadt seb. Tormay Cecile képtelen bármiféle szentimentalizmusra vagy „happy end“-re. Városképe pedig — pasztelles színeiben is — kemény kritika: a Pestre bevándorló Ulwing-család épp úgy felmorzsolódik itt, mint ahogy élete végéig nem tud gyökeret eresztetni Pest házaiban a magyar Illy Tamás. Valamit újra és elől kellene Pesten kezdeni...

De már jön a háború, megjelenik néhány Tormay-novella, ötvösművészeti remeklések;

de másra, többre nincs idő, nem jut lélekzet-vétel. Azután itt a forradalmak kettős kora. Ez az a pillanat, amikor Tormay Cecile, az ember, egészen áttörik. Még a kommun alatt kezdi szervezni ellenállásra a magyar asszonyokat, de munkáját nem folytathatja sokáig, halálra keresik. Bujdosnia kell, idegen néven menekül faluról-falura, 1919-ben vagyunk, a „Bujdosó könyv“ évében. Milyen forró lánggal csap itt fel érzés, hit, bizakodás. Milyen művészi agitációs anyag ez a könyv azok mellett az értékek mellett, amelyeket felteni és védeni érdemes. És legfőképpen kell.

Mint ahogy az írásbeli propagandát folytatni kell a szóbeli propagandával: megszervezni a lázas ellenforradalmi évek egyetlen életképes, komoly összefogását: a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét. Még „A régi ház“-ban írja: „Ez az... ami összeköti az emberiséget. Egy végtelen áldott lánc, asszonyi karokból fonódó lánc a föld felett, mely az első asszonnyal kezdődött el és az utolsó gyermeknél fog elvégezni.“ Közben megindítja irodalmi folyóiratát: a „Napkelet“-et is. Nagy célja: a modern, teljesen korszerű, értékes magyar irodalmat leválasztani a baloldali politikai radikalizmustól. A Napkelet új és régi írók értékes arcvonalát sorakoztatta fel.

E felmérhetetlenül súlyos, terhes, évtizedes munka után akart Tormay Cecile megint az íróasztalhoz visszavonulni; teljesen az íróasztalhoz. Ott élt s forrott már benne az igazi, életet beteljesítő mű: a mai sok könnyű áltörténelmi magyar regény között egy olyan nagy és művészi történelmi opusz, amilyen például a Sigrid Undseté. Itt forrasztotta volna egybe tökéletes stílusművészetét, görög szobrokról ellesett hasonlíthatatlan arányérzékét a „Bujdosó könyv“ korszaka után többé elnyomhatatlan lángoló magyar sorsérzésével. Az utolsó kötetnél elakadt...

De Tormay Cecile egész élete olyan tiszta szó és végigmondott mű, hogy sem ezt a munkáját, sem életét nem érezhetjük többé torzónak. A legkülönb, legmagyarabb írók egyike vált ki vele az élők sorából.

Illés Endre.

M A G Y A R P R O T E S T Á N S O K L A P J A 1 9 3 7 Á P R I L I S 1 4

Tormay Cecile

Az egész magyar nemzet gyásza kísérte el utolsó útjára Tormay Cecile, a toll halhatatlan művészt, az ország nagyasszonyát.

Nem volt úgynevezett termékeny író, de amit alkotott, örök kincsei a magyar és a világirodalomnak. Az *Emberek a kövek között*, *A régi ház*, *Viaszfigurák*, az *Álmok*, a *Bujdosó könyv*, és az *Ősi küldött* gigantikus határkövei művészetének. Egy-egy újabb kötete irodalmi esemény volt, amelyre felfigyelt az egész művelt világ.

Írásait félelmetes erejű karakterfestés, rendkívüli tömörség, megragadó hangulat-keltés és művészi műgond jellemezte. Stílusa olyan volt, mint valami csodálatos kristálypalota, leheletszerűen finom és ragyogó. A sorok közül utolérhetetlen melódia áradt, mint valami régi zenélőóra halk, álomszerű muzsikája.

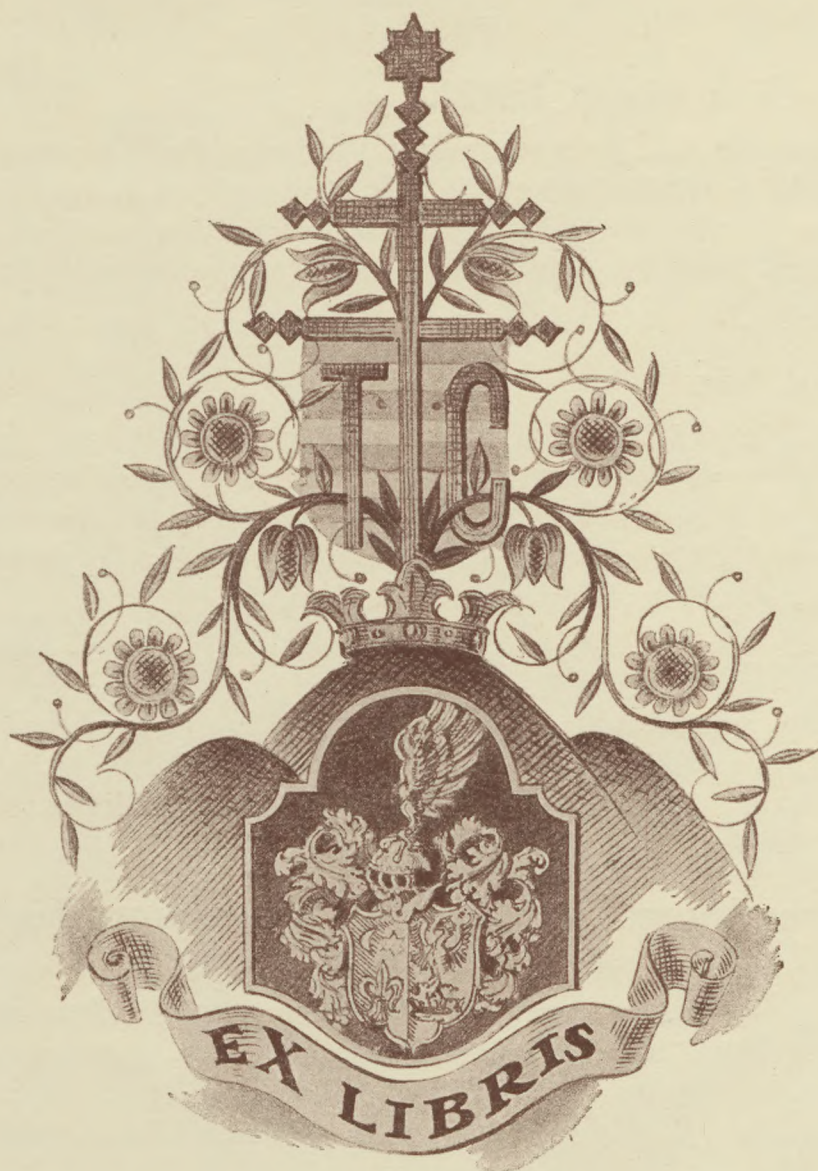
Könyveinek óriási volt a hatása. Valósággal iskolát teremtett.

Nemcsak mint művész, hanem mint szervező is nagy volt. Miként írásaival az irodalmat, úgy életével a nemzetet szolgálta. Megalapította a *Napkelet* című irodalmi folyóiratnak, amely táborra a tehetséges fiatal írónemzedéknek.

Az elesettség napjaiban megalakítva a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét, célkitűzést és utat mutatott a nemes hagyományokért és eszmékért küzdő magyar asszonyoknak.

A Népszövetség a Nemzetközi Szellemi Együttműködés Bizottságának tagjává választotta, ahol értékes szolgáltatásokat tett hazájának.

Tormay Cecile meghalt, hogy az irodalomban és a nemzet emlékezetében örök életre keljen.



J A S C H I K
1 9 3 7

EZ AZ EX LIBRIS A SZÁMOZOTT EMLÉKKIADÁS
VALAMENNYI MEGRENDELŐJÉT MEGILLETI.
FENTI EX LIBRIST KI FOGJUK EGÉSZÍTENI
KÍVÁNSÁG SZERINT A MEGRENDELŐ CSALÁDI
CÍMERÉVEL, NEVÉVEL, VAGY ENNEK KEZDŐBETŰIVEL

1. Emberek a kövek között

REGÉNY

Egyszerű, primitív lelkű emberek regénye a legbonyolultabb kérdésről, a fajok problémájáról. Két különböző vérség, két különböző táj gyermekeinek lelke kerül drámai konfliktusba Jella és András szerelmében, amelynek megrázó végzettségével szinte élő és érző lényként forr össze a Karszt kietlen és félelmes kővilága.

2. A régi ház

REGÉNY

Az író legnépszerűbb, gyermekkori emlékek meleg sugárzásától átragyogott írása. Egy magyarrá vált német polgárcsalád története három nemzedéken át s az utolsó sarj lassú vértanúsága a másik fajta és osztály fia iránt érzett mély, de tartózkodó, zárkózott és önmagát emésztő szerelmében. Egyben megkapó és költői korrajza Pest megmagyarosodásának is.

3. Viaszfigurák

NOVELLÁS KÖTET

Romantikus képzelet és mély jelentőségű szimbolizmus, álom és valóság keverednek ezekben a novellákban. A sors, a lét, az örök rendeltetés komor fönségű, nagysúlyú eszméi öltöznek itt káprázatos ruhákba a világ legnagyobb mese-mondóinak lenyűgöző lendületével.

4. Magyar legendárium és Assisi Szent Ferenc kis virágai

Kettős legenda-gyűjtemény. Szent István király, Imre herceg, Gellért és Mór püspök naív hittel költött s a primitív költészet egyszerű robusztus szépségével megírt szent krónikái és Isten kedves Szegénykéjének, a szeretet és alázat költői lelkű magvetőjének tiszta tanításai, a fordításnak olyan művészi tökéletességével átültetve, amely az eredetinek minden naiv báját és zamatát híven visszaadja.

5. Virágok városa — Szirének hazája

UTIRAJZOK

A genius loci mágikus erővel éled meg ennek a kötetnek színpompás rajzaiban. Tájak lelke egy bámulatosan gazdag kultúra s egy mély érzelmvilág kettős prizmáján áttörve szórja ránk káprázatos szivárványszíneit.

6-7. Bujdosó könyv

KÉT KÖTET

Felejthetetlen vallomás a legmegrázóbb élményről. Egy lángoló lelkű magyar asszony naplója az összeomlás és a két forradalom tragikus történetének margójára. A legdrámaibb kor izzó feszültségű memoárja, melyben egy megtépett ország s egy megalázott nemzet kétségbeesésének szívettépő sikolya zokog föl.

8. Megállt az óra és más elbeszélések

A tehetségének és művészetének zenitjén álló író nő igazi mesterművei. Remekei a gondolat költői szépségének, a képek káprázatos gazdagságának és a stílus gondosan csiszolt, hibátlan vezetésének. Színei úgy ragyognak, mint naptól átsütött, csodálatos mélytűzű, színes templomablakok.

9. Beszéd és tanulmányok

Tormay Cecile nemcsak nagy író volt, hanem nagy szónok is. Retorikája az érzelmek pátozától nemes, mert szavát mindig a szíven szűrte át. Tanulmányait is a végtelen finom érzelmesség s a teremtő képzelet ereje lobogja át.

10-12. Az ősi küldött

REGÉNY HÁROM KÖTETBEN

Az örök magyar sorsnak, nemzetünk európai hivatásának szimbolikus erejű, monumentális regénye a legborzalmasabb nemzeti katasztrófa, a tatárdúlás vérmámoros napjaiban. Pogányság és kereszténység utolsó megrázó összecsapása egy küldetését kereső lélekben. A magyar középkor eddig nem látott meglevenítése varázslatos költőiséggel.

A csallóközi hattyú

ELSŐ KÖTET

Az előjáték: Az ország kapuján dörömböl a tatárvihar. Benn dögvész dül és vad pártviszály teremt tétova tanácstalanságot a legkétségesebb pillanatban. Ungtól, a regény hőstől a fekete halál elragadja ifjú korának álmát, Kingát, mikor sok küzdelem után már csaknem a magáénak mondhatta. Kétségbeesett lelkének szilaj felviharzása félelmes varázssal húzza vissza a babonás erejű titokzatos Napkelethez, amelynek kegyetlen vihara elsőprőn robog már fel a Kárpát karéján.

A túlsó parton

MÁSODIK KÖTET

A keresztény Isten, akihez Ung végső meghasonlásában szinte káromló követeléssel fohászkodik, nem segített. A nagy csata elveszett. A király földönfutó. Az ország üszkös, véres romhalmaz. Minden aljas indulat nekiszabadult. Ung úgy érzi, csak az ősi hit segíthet. Felkeresi a Dráva ingoványai közt a pogányság utolsó papját. Részt vesz az éjjeli áldozaton, de a néma Ugur táltostól az ősi hit titkát már nem tudhatja meg.

A fehér barát

HARMADIK KÖTET

Ebben dől el a meghasonlott lélek küzdelme. A titokzatos kelet pogány varázsának nyugtalan vándora magára ölti a vezeklő barátok fehér kámzsáját s lelkében megtisztulva, hitében megvilágosodva eszmél rá nemzete sorsának igazi nagy hivatására.



A rendelés vissza nem vonható! Szóbeli kikötés érvénytelen.

[illegible]

A rendelés vissza nem vonható! Szóbeli kikötés érvénytelen.

[illegible]

A rendelés vissza nem vonható! Szóbeli kikötés érvénytelen.

[illegible]

TORMAY CECILE MŰVEINEK GYŰJTEMÉNYES EMLÉKKIADÁSA

TIZENKÉT KÖTETBEN, MŰVÉSZI KIVITELŰ VÁSZONKÖTÉSBEN

Ezennel megrendelem TORMAY CECILE munkáinak számozott gyűjteményes emlékkiadását **12 kötetben**, az ismertetett kiadásban, **66.— pengő** előfizetési áron, a szállítást követő hónaptól kezdődő havi **5.— pengős** részletfizetésre. A részletek elmulasztása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Fizetendő: Budapesten. A vételár teljes kiegyenlítéséig a gyűjtemény tulajdonjogát fenntartjuk.

A rendelés vissza nem vonható! Szóbeli kikötés érvénytelen.

Sajátkezű aláírása	Foglalkozása	Lakóhelye	Fizetési feltételek
azoknak a barátoknak és tisztelőknak, akiknek számára ez a gyűjteményes emlékkiadás készült			
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem
			A 66.— P vételárát havi pengős részletekben fizetem



200